

## Tasavvuf



İsmail PALAKOĞLU

# Tasavvuf Güzel Ahlâktır

"Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) "Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim" buyurarak nübüvvetin esasının "güzel ahlâk" temeline dayalı bir sistem inşa etmek olduğunu ifade etmiştir."

Bütün ilâhî dinlerin yegâne amacı, insanlar için dünya ve ahiret mutluluğunu sağlamaktır. Bunun yolu, Hak'ka kulluk ile halka; yani Hak'kın yarattıklarına iyi davranmaktan geçer. Bu yüzden Sevgili Peygamberimiz (s.a.s) "Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak üzere gönderildim"<sup>1</sup> buyurarak nübüvvetin esasının "güzel ahlâk" temeline dayalı bir sistem inşa etmek olduğunu ifade etmiştir. Kur'an-ı Kerim, O'nun hakkında "Sen yüce bir ahlâk üzeresin"<sup>2</sup> buyurmaktadır. Yüce dinimizin güzel ahlâka verdiği önemi anlamak için Kur'an ayetlerine ve Hz. Peygamber (s.a.s)'in hayatına şöyle bir göz atmak yerleridir.

### Tasavvuf ve Güzel Ahlâk

Ahlâk; "Güzel huy ve davranışların insanda herhangi bir zorlamaya gerek kalmadan "meleke" hâlinde yerleşmesi diye tanımlanmaktadır. Tasavvuf ilminin gayesi ise; "ahlâk-ı mahmudעי celb, ahlâk-ı mezmumeyi defdir"; yani kötü

sıfatlardan arınmak ve iyi huylarla bezenmektir. Bu ise bir tezkîye, terbiye, tehzib ve eğitim işidir. Bazı mutasavvıflar, güzel ahlâka verdiği öneme bakarak tasavvufu "güzel ahlâk" şeklinde tanımlamışlardır.

Tasavvufun konusu; "tahâlluk ve tahakkuktur." Tahâlluk, tasavvufun nefis tezkîyesi ve kalb tasfiyesi tarzındaki eğitim boyutu; tahakkuk ise manevî yükseltiden sonraki ledünnî esrara erişme şeklindeki "keşif bilgi" boyutudur. Tahâlluk, İslâm ahlâkını benimsemek demek olduğuna göre tasavvuf ile ahlâk ilmi iç içedir. Tasavvuf istihlaları incelendiğinde özellikle "Makamat" olarak ifade edilen kavramların sabır, şükür, rıza ve kanaat gibi ahlâkî umdeleri ihtiva ettiği görülür.

Osman Hulûsi Efendi birçok sohbetlerinde güzel ahlâk sahibi ve örnek insan olmayı öğütleyen şu tavsiyelerde bulunmuştur:

### Ahlâkî Öğütlerden Bir Demet

"Sol elle yemek yemek mekruhtur; fakat onu görmek haramdır. Onun için hatayı görüp, ifşa etmek değil de setretmek gerekir. Birbirinizi Allah (c.c) için sevin. Şunun şu iyiliğinden dolayı, bunun şu menfaatinden dolayı değil de Allah (c.c) için muhabbet edin."<sup>3</sup>

"Biz keramete değer vermeziz. Keramet göstermek yanlıştır. Kerameti değil, doğruluğu ister olmak lâzımdır. Nefis sizden keramet ister. Lâkin kalbiniz sizden doğruluk ister. En büyük keramet nefsinizi Müslüman etmenizdir."

"Daima orta yoldan gidiniz. Hiçbir zaman aşırılık yapmayınız. Bizim yolumuz Peygamber Efendimiz (s.a.v.)'in buyurduğu gibi orta yoldur 'Sırat-ı Müstakim'dir"

"Allah insana bir nimet verirse o nimeti kullanırken şükürünü görmeye ister. İnsanlar nimeti veren ele şükred-

erler, hakikatte nimeti kimin verdiğini görmezler."

"İhlâs çok önemlidir. Taşı altın yapan ihlâsla zikrullahtr. Hâlisane yapılan her şey, yerini bulur."

"Biz bir müridi iyi ve kötü tarafları ile kabul etmişizdir. Ehlullah halkın yükünü onların ahlâkını düzeltmek için çekerler. Allah bu âlemde bütün kalplere nazar eder. Bundan dolayı ehlullah halkın yükünü o kalplere ilâhî nazar erişsin diye çekerler. Dostların kusuruna bakmazlar, eğer bakacak olsalar o zaman da oturacak kimseleri kalmaz. Hakkı isteyen kimse sofrasına bir dost gelsin diye yüzlerce insan davet eder. Bu şuna benzer, biz bir eleğe insanları doldururuz, eleye, eleye üstünde bir tane kalır. İşte bu bir tanenin yetişi için diğer bütün elenleri de eğitiriz."

"İman yönünden en mükemmel olanlar; ahlâk açısından en yüksek olanlardır."

"Her geceyi Kadir Gecesi bilip ibadet edin. Kıymetini bilenler için her gece Kadir'dir. Zaman çok değerlidir."

"İncitmek kolaydır ama asıl zor olan incinmektir. İncitmemeyi herkes yapabilir ama incinmemek er kişinin kâdırı."

"Allah (c.c)'a kadınlar daha yakındır. Ancak dedikodu ve masivadan uzak kalırlarsa. Kadınlar kırk günde ererler, gybet ve dedikodu ederlerse bir anda kaybederler."

"Evlenecek kimseler, eş namzetlerini evlenmeden önce iyi araştırmalıdır."

"Allah (c.c.) kelimesi Allah'ın bütün sıfatlarının toplandığı tek kelimedir. Bir kez Allah (c.c) ismini zikretmek bin yıl toprak altında yatmaktan evlâdır. Bunun için Allah (c.c)'dan hayırlı uzun ömür, sağlık ve sıhat dilemek gerekir. Akıl, ruh ve bedenden birinin insan hayatında eksildiğinde ibadetin huzuru kaçır."

"Bir zorlukla karşılaştığımız zaman



Peygamber Efendimiz (s.a.v.) nasıl davranır deriz, onun yaptığı gibi yapmaya çalışınız. Siz de öyle yapın. Mutlaka Kur'an-ı Kerim'i öğrenip anlamaya çalışmalısınız, Kur'an-ı Kerim'in nuru her şeyin üzerindedir."

"Çocuklara kötü davranmayınız. Çocuklara sevgi ve şefkatle davranılmalı, kişiliklerine saygı duyulmalı, başları şefkatle okşanmalıdır."

"Allah (c.c)'ın ilminin sonu yoktur, İnsan öldükten sonra ilerleme devam eder. Yolun sonu vardır ama menzilin sonu yoktur. Seyir iki şekilde olur. Birincisinde kendinizden kurtulursunuz. İkincisinde ise Allah (c.c) ilmi ve marifeti içinde yok olursunuz. Bunun sonu yoktur. Elbette ilerleme ölümden sonra da devam eder."

"Kim olursa olsun buraya gelenler Tanrı misafiridir. Siz ikramda bulunmaya bakın. Misafir kısımeti ile gelir. Ziyaretimize gelenlerin geliş sebepleri çeşit çeşittir. Allah'ın kast-ı rızası için gelen çok azdır. Gelenlerin bir kısmı yemek yemek için, bir kısmı ne olup bittiğini görmek ve meraklan, bir kısmı da matlup için gelir. Siz insan ayırmadan herkese hizmet edin. Gönül almaya vesile olacak bir hizmet, zikir ve murakabeden önce gelir. Gönül feyzi hizmet mahsulüdür. Hayır umduğunuz herkese garazsız ivazsız hizmet etmeye bakınız."

### Diğernotlar:

- 1- Muvatta, Hüsnü'l-Hulk,8.
- 2- Kalem, 4.
- 3- Bkz. Palakoğlu, İsmail, Gönüller Sultanı Es-Seyyid Osman Hulûsi Efendi, ss. 187-189, II. Baskı, Ankara, 2005.